

Frankfurt 91: ni Espanya, ni negoci

La fira de les vanitats deprimides

Els annals de la 43a Fira del Llibre de Frankfurt recordaran que l'any 1991 Espanya va inventar-se un pavelló de *sangre y arena* mentre els editors catalans, amb cares llargues i algunes bones compres, feien conjeitures sobre una recessió editorial que coneixen massa bé.

Lalegria que passa no era sols una comedieta de Rusinyol. A la *Bucmesse* de Frankfurt, a la Fira del Llibre que cada any reuneix els editors i agents literaris de tot el món, enguany no hi ha ni l'autor imprescindible ni la moda preparada. Entre els milers de metres quadrats de moquetes, de plantes artificials i hostesses sempre massa maquillades, que inunden els passavolants de paperots inútils, corren tota mena de personatges impecablement tristos. N'hi ha que aguanten —estoicament— la vara de l'escriptor convidat i, com Manuel Vázquez Montalbán, s'adonen que "al món hi ha cinc milions de novel·listes". I, cosa

pitjor, "si hi ha 5 milions de novel·listes, hi deu haver 20 milions de poetes". Per tant, "surts de la fira més aviat deprimid". Altres, com Juan Marsé, exerceixen de *pijoaparte* irònics, però l'amant bilingüe encara va tenir temps d'excusar, en un debat sobre la memòria històrica, l'absència inexplicable de Camilo José Cela: "És a inaugurar una parada d'autobusos". La millor frase de tota la fira, segons Montalbán. Monzó, aterrorit per les anècdotes d'Alfredo Conde, fugia cap als millors sex-shops de Frankfurt, una ciutat que no té res a envejar a Amsterdam, una reconeguda capital del vici i, per tant, de la cultura.

COMPRA/VENDA

I hi ha passavolants que podrien

Vista de Frankfurt.

pre d'etern optimista: "Hem comprat l'última novel·la de Patrick Süskind, l'autobiografia de Marlon Brando" —de la qual no vol donar xifres— "i un reconegut autor lituà". Columna, dones, vol seguir el camí, no tan rendible, de la moda. També Alex Broch, director literari d'Edicions 62, té al calaix una bona peça ara incompleta: "Publicarem dins la col·lecció "El Confident" la pròxima novel·la, encara no acabada, de Günther Grass". Una obra que tindrà un seminari de traductors exigit per Grass mateix. Altres, com Xavier Folch, d'Empúries, o Isabel Martí, d'Editorial La Campana,

acumular més tristeses. Els editors porten a Frankfurt el millor gènere de l'any i, com als supermercats (si cal també amb descompte), tot es ven i es compra. I això, en una època de crisi editorial reconeguda per tothom, té les seves repercussions. Romà Dòria, editor de la Galera, especialitzada en llibres infantils, ho resumeix així: "Enguany ha estat un Frankfurt més, que ha constatat la greu crisi econòmica que passa tot el món". Tots els editors asseguren que els contractes s'arreglen —la majoria— abans de Frankfurt, via fax i agents literaris, i que a la Fira "hi havia més gent que volia vendre que no pas gent que volia comprar", com afirma Jaume Vallcorba de Quaderns Crema. Tot i així, hi ha hagut un negoci relatiu. Miquel Alzueta, editor de Columna, com sem-

tenen "en opció de compra" algunes obres que s'estimen més no comentar.

Fins i tot es la el que és més difícil: vendre. Vallcorba amplia Monzó al rus i l'enriqueix al suec venent a aquests dos països *La magnitud de la tragèdia*. Carles-Jordi Guardiola, de la Magrana, té "ben encaminades" la traducció a l'alemany i a l'italià de *Camí de sirga* de Jesús Montcada i també de diverses obres de M. Antònia Oliver. Hi ha dues pinzellades curioses; l'interès foraster a comprar el Premi Prudenci Bertrana 1989 (*La dona sense atributs* de Jaume Melendres i Joan Abellan) i la segura traducció al txec d'*El teu nom és Olga* de Josep M. Espinàs. Un balanç d'urgència amb moltes inconcrecions fruit de la mateixa discreció dels editors i dels molts fils que falten per lligar. La dis-

creció, però, se l'estalvien quan es tracta de valorar l'impacte o les virtuts de l'any en què Espanya ha estat el país convidat a vendre les seves excel·lències literàries. I un detall d'organització, que ens comentava Romà Dòria: l'estand de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana estava molt arraconat i els estands veïns, de països del Tercer Món, potser no eren els més convenients". D'inconvenients, uns quants.

R. LULIO/A. DE HIA

"El ministeri de Cultura no ha aprofitat aquest esdeveniment per a presentar la realitat cultural de l'estat des d'un punt de vista més plural". Ho afirmava Oriol Pi de Cabanyes, director de la Institució de les Lletres Catalanes. Pujol, menys taxatiu, venia a dir el mateix. Menys taxatiu perquè la Generalitat va tenir una presència pròpia, simbolitzada per una rosa vermella i una gran profusió d'actes paral·lels com les exposicions *Barcelona, una capital editorial* o *800 anys de literatura catalana*. Com diu Carles-Jordi Guardiola: "Els editors ja no fan cara de pòker quan els parlen de la literatura catalana". Però sí que en van fer, de cara de pòker, els catalans que van passejar pel pavelló es-

panyol i van seguir el recorregut per *Las letras de España*, una exposició basada només en la literatura castellana i on *Raimundo Lullo* —textual— hi feia només de *beato*. I on *cuatro lenguas, cuatro culturas* —un seguit de plafons que havien de predicar, dins el pavelló, la diversitat cultural de l'estat— quedava mal senyalitzat i del tot apartat del conjunt de l'exhibició *espanyola*. En això, els editors coincideixen. Isabel Martí —"era una cosa vergonyosa, tant que per a fer això valia més de no haver fet res" — a Jaume Vallcorba —"una exposició ridícula amb un catàleg que és un museu del disbarat, una acumulació d'errors" — o Xavier Folch —"semblava que es volgués amagar la realitat pluricultural i plurilingüística" —, fins a la concreció d'Alex Broch —"vaig demanar a una hostessa que m'informés sobre *Cuatro lenguas, cuatro culturas* i no sabia de què li parlava" —. A Frankfurt, com explicava Miquel Alzueta: "hi havia cares llargues". L'específica crisi editorial barcelonina s'arrossega per damunt de pavellons centralistes. Per damunt de promocions voluntaristes de la Generalitat. En la línia d'aquesta tardor que, ja se sap, és propícia a les depressions.

Oriol Malló / Montse Serra

¿Imatge i So? ¿Salmó fumat? ¿Cambra fosca? ¿O els misteris d'Alfred Arribas?

Com que el món —de Los Angeles a Pequín— sap que a Barcelona plouen dissenyadors i com que la missió dels països convidats a Frankfurt és, *grosso modo*, expressar la seva cultura literària de la forma més esplèndida possible, Espanya s'ha inventat una plaça de toros. O això simulava el pavelló espanyol on es concentrava l'esforç propagandístic del Ministeri de Cultura: un recorregut iniciàtic per *Las letras de España* sobre un paviment de sorra voltat d'una inquietant semifoscor en un envelat de colors castissament espanyols: vermell i morat. Alfred Arribas, l'arquitecte neobarroc que provoca les ires de l'escolàstica racionalista d'Oriol Bohigas, ha aconseguit, un cop més, fer parlar d'ell. La *carpa taurina* va servir perquè tothom hi fiqués cullerada, a l'hora de mirar de descobrir les claus, els codis o les il·luminacions que van portar Arribas a desenvolupar aquesta mena d'estructura. Per a alguns, com Romà Dòria, "el disseny es menjava el contingut". Per a altres, com Guardiola, "s'ha caigut en els tòpics de sempre". Vallcorba en valora "l'impacte que provoca". Miquel Alzueta prefereix plantejar-s'ho com "un disbarat en què l'estètica tant valia per a un bar com

per a una exposició. Aquí hi ha un problema de fons, que és l'objectiu d'aquests pavellons. Ningú no compra llibres per aquestes promocions". I, d'entre tots, n'hi ha que a més es plantegen problemes de codi. Vázquez Montalbán està convençut que Arribas va crear un "sistema de signes per fer una proposta de lectura. I jo la veritat és que no vaig entendre què proposava aquest senyor. Inicialment, semblava tant un pavelló dedicat a Imatge i So com una promoció del salmó fumat. Un pavelló també és comunicació. Si el codi és tan hermètic, corres el risc d'embogir sense saber si t'han aixecat la camisa o has assistit al mirall de la teva ignorància". Arribas deu saber-ho. O. M.

